

30.1.2007

**EHTOO- JA AAMUPALVELUS
JUHLA- JA ARKIPÄIVINÄ**

LIITTEET

**OHJEITA JUMALANPALVELUKSIEN
TOIMITTAMISEEN JA TÄRKEIMPIÄ POIKKEUKSIA
KIRKKOVUODEN ERI AIKONA**

JUHLAT

Tämä ohje löytyy myös netistä osoitteesta:
www.ortodoksi.net

EHTOO- JA AAMUPALVELUS JUHLA- JA ARKIPÄIVINÄ

LIITTEET

OHJEITA JUMALANPALVELUKSIEN TOIMITTAMISEEN JA TÄRKEIMPIÄ POIKKEUKSIA KIRKKOVUODEN ERI AIKOINA

JUHLAT

Syyskuun 8. päivä

Juhlavigilia kuten suurina juhlina. 51. psalmin jälkeen veisataan ”Kunnia ... Jumalansynnyttäjän rukouksien tähden ...” ja ”Nyt ... Jumalansynnyttäjän rukouksien tähden ...” sekä stikiira. ”Me ylistämme” ei veisata. Loppusiunaus, ks. loppusiunauksista.

Jos juhla sattuu sunnuntaiksi, niin yhtyvät nämä palvelukset seuraavasti: Vigiliassa: sunnuntaistikiira, juhlastikiira ja ”Kunnia ... nyt” juhlan stikiira. Juhlan parimiat ja litaniastikiira. Sunnuntain virrelmästikiira ja ”Kunnia ... nyt” juhlan stikiira. Leipien siunaamisessa juhlan tropari kolmesti. ”Jumala on Herra” jälkeen sunnuntaitropari kahdesti, ”Kunnia ... nyt” juhlan tropari kerran. Polyeleossa pieni ylistysveisu, ylösnousemustroparit, ”Monet himot”, juhlan prokimeni ja juhlan evankeliumi. ”Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen.” Evankeliumi ja juhlan ikoni ovat keskellä kirkkoa. Psalmi 51. ”Kunnia ... Jumalansynnyttäjän rukouksien tähden ...”, ”Nyt ... Jumalansynnyttäjän rukouksien tähden ...” sekä juhlan stikiira. Kumpikin kanoni. Tänä juhlana katabasi lauletaan ristin kanonista. 3. veisun jälkeen sunnuntain kontakki ja iikossi ja 6. veisun jälkeen juhlan kontakki ja iikossi. 9. veisun edellä ei veisata juhlan kanonista liitelauselmaa, vaan ”Me ylistämme”. Kiitosstikiiroissa ensin sunnuntain, sitten juhlan stikiirat, ”Kunnia” ja juhlan stikiira sekä ”Nyt” ja ”Korkeasti ylistetty”.

Hetkissä sunnuntain tropari, ”Kunnia” ja juhlan tropari sekä ”Nyt” ja hetkien tropari Jumalansynnyttäjälle. Isä meidän jälkeen sunnuntain kontakki I hetkessä, III hetkessä juhlan kontakki ja niin eri hetkissä vuorotellen yksi kontakki kussakin. Liturgiassa: Autuuden troparit sekä sunnuntain sävelmän että juhlan kanonin mukaan. Saaton jälkeen sunnuntain ja juhlan tropari sekä ”Kunnia” ja sunnuntain kontakki sekä ”Nyt” ja juhlan kontakki. Prokimeni, epistola, halleluja ja evankeliumi luetaan ensin sunnuntaipäivän (sunnuntai ristin ylentämisjuhlan edellä) ja sitten juhlan.

Ehtoollislauselma ensin sunnuntain, sitten juhlan.

Tätä kaavaa yleensä sovelletaan kun joudutaan Herran Äidin suuriin juhliin lukeutuvia juhlia yhdistämään sunnuntaipalveluksen kanssa.

Syyskuun 14. päivä

Ennen juhavigilian alkua tapahtuu pyhän ristin asettaminen pyhälle pöydälle seuraavassa järjestyksessä: Risti asetetaan uhripöydälle. Tämä tapahtuu ilman rituaalia, vaikkakin huomattava on, ettei pappi milloinkaan koske pyhiin alttaripöydän esineisiin ilman, että hän on puettu epitrakiliin tai ainakin hihoihin ja diakoni viimeksi mainittuihin. Risti asetetaan pienellä ehtoollispeitteellä katetulle lautaselle uhripöydälle. Pukeutuneena feloniin pappi asettuu uhripöydän eteen ja suitsutettuaan pyhälle ristille lausuu alkusiunauksen: "Kiitetty olkoon Jumalamme ..."Lukija alttarissa laulaa "Amen" ja sitten resitatiivillä "Pyhä Jumala" ja kaikki alkurukoukset sekä "Isä meidän". Papin sanottua ylistyslauseen veisataan "Amen" sekä sitten päivän tropari "Pelasta, Herra ..."ja "Kunnia ... nyt" sekä kontakki "Oi Kristus Jumala". Näitä laulettaessa pappi antaa suitsutusastian sekä ristin edessä sytytettynä olleen kynttilän alttaripalvelijalle, tekee kumarruksen maahan ristin edessä ja nostaa sen lautasineen päänsä päälle sekä kantaa alttaripöydälle seuraten kynttilän ja suitsutusastian kantajaa ja kulkien pyhän pöydän itäpuolitse. Pyhän ristin lautasineen pappi asettaa evankeliumin paikalle, jonka hän jo ennen toimituksen alkua on nostanut pystyyn antiminssin taakse. Pyhän ristin eteen asetetaan palava kynttilä.

Ristin ylentämisen juhlasta sanotaan kirkkosäännöissä, että sen sattuessa sunnuntaipäiväksi ei mitään sunnuntaiveisuja lauleta paitsi "Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen", joka aina veisataan tässä juhlassa. "Autuas on se" veisataan, jos vigilia on lauantai- tai sunnuntai-iltana. Jos vigilia on perjantai-iltana, niin veisataan suuri prokimeni "Meidän Jumalamme on taivaassa ja maan päällä", muina päivinä viikonpäivän prokimeni. Polyeleon ajaksi ei mennä keskelle kirkkoa, vaan se toimitetaan alttarissa ristin edessä. Evankeliumin jälkeen veisataan "Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen". "Me ylistämme" ei veisata (ei sunnuntainakaan). Sen sijaan pappi (diakoni) veisaa 9. veisun liitelauselman "Ylistä, sieluni, kunniallista Herran ristiä" ja toimittaa suitsutuksen kuten sanottuaan sunnuntaisin "Jumalansynnyttäjää, Valkeuden Äitiä ...". Tämän juhlakanonin 9. veisun liitelauselman sävel on tämän kirjan nuottiliitteessä, ja siitä löytyvät eräitten muittenkin suurten juhlien vastaavat liitelauselmat, jotka vigiliassa kuuluvat papin (diakonin) veisattavaksi. Palattuaan suitsuttamasta 9. veisun aikana pappi pukeutuu kaikkiin papillisiin pukuihin ja suuren ylistysveisun loppupuolella suitsuttaa ristille kulkien kolme kertaa pyhän pöydän ympäri. Kun aletaan laulaa viimeistä kertaa "Pyhä Jumala"-veisua, niin pappi ottaa ristin lautasineen päänsä päälle ja kulkee pyhää pöytää kiertäen pohjoisoven kautta solealle ja pysähtyy kuninkaan oven eteen, jossa itään päin kääntyneenä lausuu: "Se on viisautta. Olkaamme vakaat". Ja edelleen pappi vie ristin keskelle kirkkoa analogille sekä suitsuttaa kolmesti analogin ympäri kuoron laulaessa kolmesti juhlan troparia. Veisaten "Sinun ristillesi ..."pappi kolmesti kumartuu maahan asti ja samoin koko kirkkokansa hänen mukanaan. Stikiiraa veisattaessa ensin papisto ja sitten kirkkokansa käyvät suutelemassa pyhää ristiä. Suuremmissa kirkoissa, missä on siihen edellytyksiä, voidaan suorittaa ristin ylentämisen pyhä toimitus. Kun risti on tuotu keskelle kirkkoa ja sen ympäri on suitsutettu, pappi ottaa ristin käteensä, ja diakoni lausuu alempana olevan ektenian ensimmäisen

anomuksen. Kuoron aloittaessa laulaa jatkuvasti "Herra, armahda" pappi siunaa ristillä kolmesti itään ja sitten kumartuu ristiä silti kallistamatta (pitää sitä poikki puusta) hitaasti niin syvälle kuin voi. Kun kuoro on laulanut n. 50 kertaa "Herra, armahda", pappi alkaa hitaasti kohota pystyyn ojentautuen suoraksi samalla kun laulajat laulavat täyteen 100 kertaa "Herra, armahda". Laulamisen lopussa pappi siunaa toistamiseen ristillä itään päin kolmesti. Sama toistuu sitten länteen, etelään, pohjoiseen ja jälleen itään päin. Diakoni lausuu anomukset seuraavasti:

1. Armahda meitä, Jumala, Sinun suuresta armostasi, me rukoilemme Sinua, kuule ja armahda. Lausukaamme kaikki.
2. Vielä rukoilemme valtakuntamme päämiehen ja koko esivallan puolesta. Lausukaamme kaikki.
3. Vielä rukoilemme terveyttä ja pelastusta patriarkallemme ja arkkipiispallemme (piispallemme) sekä kaikille kristiveljillemme ja sisarillemme. Lausukaamme kaikki.
4. Vielä rukoilemme jokaisen ahdistetun ja vaivatun, terveyttä, pelastusta ja syntien anteeksiantoa kaipaavan kristiselun puolesta. Lausukaamme kaikki.
5. Vielä rukoilemme kirkon palvelijoille, jotka palvelevat tai ovat palvelleet tässä pyhässä temppelissä, sekä kaikille veljillemme ja sisarillemme terveyttä, pelastusta ja syntien anteeksiantamista. Lausukaamme kaikki.

Kun viides ylentäminen, itään päin, on suoritettu, veisaajat veisaavat "Kunnia ...nyt" sekä kontakin, jonka aikana pappi panee ristin jälleen analogiolle. Ja sitten alkaa "Sinun ristillesi" ja ristin kumartaminen.

Stikiiran jälkeen vigilia jatkuu tavan mukaan hartauden ektenialla ja anomusektenialla. (Jos ristin ylentämisen toimitus suoritettiin ja siihen kuuluva ektenia lausuttiin, niin hartauden ektenia jää pois.) Loppusiunaus ks. loppusiunauksista.

Risti jää analogille päättäjäisjuhlaan 21/9 saakka.

Ristiä kunnioitetaan myös sillä, että 14/9 on paastopäivä.

Alussa mainittu toimitus, jossa risti kannetaan pyhälle pöydälle, toimitetaan ristin maasta löytämisen muistoksi, kun taas ristin esiin kantamisen ja ylentämisen toimitus kuvaa löytämistä seurannutta Herran ristin ylentämistä kaiken kansan kunnioitettavaksi.

Lokakuun 1. päivänä

Suojelusjuhla on suuri, vaikkakaan ei 12 suuren joukkoon kuuluva.

Marraskuun 21. päivänä

Tästä juhlasta aina tammikuun 1. päivään asti veisataan katabasina "Kristus syntyy, kiittää" ja muut Kristuksen syntymäjuhlan irtossit.

Joulukuun 24. päivänä

Kristuksen syntymän aattopäivän jumalanpalvelukset toimitetaan sen mukaan mille viikonpäivälle juhla sattuu:

a) Jos juhlan aatto on maanantaina, tiistaina, keskiviikkona, torstaina tai perjantaina, niin aamupäivällä (n. klo 8) toimitetaan ensin kuninkaalliset hetket ja iltapäivällä (klo 13) suuri ehtoopalvelus ja siihen liittyvänä Basileios Suuren liturgia.

Kuninkaalliset hetket toimitetaan samaan tapaan kuin suurena perjantaina, siihen kuuluvat I, III, VI ja IX hetki ja hetkipalvelus.

Feloniin pukeutuneena pappi astuu pyhän oven kautta evankeliumia kantaen keskelle kirkkoa analogin ääreen, jossa hän lausuu alkusiunauksen. Psalmien aikana pappi toimittaa suuren suitsutuksen ympäri kirkkoa. Troparina (kaikissa hetkissä) luetaan aattopäivän tropari. Troparin jälkeen luetaan "Nyt" ja hetken tropari Jumalansynnyttäjälle "Miksi nimitäisimme sinua." Sitten on erikoisia tropareita, edelleen prokimeni, parimia, epistola ja evankeliumi, minkä jälkeen hetken tropari "Tee askeleeni vakaviksi sanallasi." Isä meidän jälkeen luetaan aattopäivän kontakki. Lausuttuaan "Jumala, ole meille armollinen" pappi lausuu I hetkessä vielä "Kristus, totinen valkeus", minkä jälkeen välittömästi lukija alkaa lukea "Tulkaa, kumartakaamme" ja III hetken psalmeja.

Edellä kuvatulla tavalla toimitetaan muutkin hetket. III ja VI hetken alussa pappi suitsuttaa vain evankeliumikirjan ympäri, ikonostaasin ja kansalle, mutta IX hetken alussa jälleen koko kirkon.

I hetki: Ps. 5, 45 ja 46. *Prokimeni*, 1. säv.: Herra lausui minulle: Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin. *Liitelauselma:* Ano minulta, niin minä annan pakanakansat sinun perinnöksesi ja maan ääret sinun omiksesi.

III hetki: Ps. 67, 87 ja 51. *Prokimeni*, 4. säv.: Lapsi on meille syntynyt, Poika on meille annettu. *Liitelauselma:* Jonka hartioilla on herraus.

VI hetki: Ps. 72,132 ja 91. *Prokimeni*, 4. säv.: Ennen aamuruskoa olen synnyttänyt Sinut kohdusta. *Liitelauselma:* Herra on vannonut eikä sitä kadu.

IX hetki: Ps. 110,111 ja 86. *Prokimeni:* 4. säv.: Siionista sanotaan: joka-ainoa on syntynyt siellä. *Liitelauselma:* Sitä Korkein itse vahvana pitää (Ps. 87: 5). Hetkien parimia-, epistola- ja evankeliumiluvut on merkitty rekisteriin.

Hetkipalvelukseen, välittömästi IX hetken loppurukouksen jälkeen, kuuluu: Ps. 103, "Kunnia", Ps. 146, "Nyt", "Jumalan ainokainen" (luetaan), Autuuden lauseet (ilman tropareja), "Herra, muista", "Jumala, anna huojennus", Isä meidän, aattopäivän kontakki, "Kaikkein pyhin Kolminaisuus", "Se on viisautta", "Totisesti on kohtuullista", "Kaikkein pyhin Jumalansynnyttäjä, pelasta meidät", "Me ylistämme", "Kunnia olkoon Sinulle, Kristus" jne. loppusiunausta myöten (päivän loppusiunaus).

Iltapäivällä (klo 13) aloitetaan **ehtoopalvelus**, johon liittyy Basileios Suuren liturgia. Tässä liturgian alkusiunauksella alkavassa ehtoopalveluksessa on alkurukouksien, psalmin, suuren ektenian ja stikiirojen jälkeen saatto evankeliumikirjan kanssa. Proskomidi kuuluisi toimittaa stikiirojen aikana, mutta jos pappi toimittaa ilman diakonia ja stikiiroja lauletaan vain muutamia, niin proskomidi on paras toimittaa ennen ehtoopalveluksen alkua. Saaton jälkeen: "Oi Jeesus Kristus" ja päivän prokimeni; perjantaina suuri prokimeni "Kuka on Jumala".

Parimioiden jälkeen avataan pyhä ovi ja lausutaan pieni ektenia, jonka ylistyslauseen "Sillä Sinä, meidän Jumalamme, olet pyhä" jälkeen veisataan "Pyhä Jumala" jne. kuten liturgiassa. Liturgiassa veisataan "Sinun tähtesi, Armoitettu" ja lausutaan tavallinen päivän loppusiunaus, minkä jälkeen keskelle kirkkoa tuodaan kynttilä, ja laulajat asettuen sen taakse veisaavat troparin "Sinun syntymästäsi", "Kunnia ... nyt" ja kontakki "Tänä päivänä Neitsyt".

b) Jos juhlan aatto on lauantaina tai sunnuntaina, niin aamulla toimitetaan tavalliseen tapaan Johannes Krysostomoksen liturgia ja iltapäivällä (klo 13) suuri ehtoopalvelus, kun taas kuninkaalliset hetket toimitetaan jo edellisen perjantain aamuna (sinä perjantaina ei liturgiaa toimiteta).

Perjantaina toimitettavat kuninkaalliset hetket ovat samat kuin edellä mainitut, kuitenkin siten, että ennen rukousta "Jumala, anna huojennus" luetaan uskontunnustus ja rukouksen "Kaikkein pyhin Kolminaisuus" jälkeen lauletaan kolmesti "Siunattu olkoon Herran nimi ..." ja sitten 34. psalmi luetaan, minkä jälkeen "Se on viisautta" jne. Suuressa ehtoopalveluksessa, johon ei liity liturgiaa, veisataan myös "Autuas on se" ja niin ikään toimitetaan saatto evankeliumikirjan kanssa, sillä parimioiden jälkeen luetaan pieni ektenia (sen ylistyslause: "Sillä Sinä, meidän Jumalamme, olet pyhä ...") ja sen jälkeen välittömästi prokimeni, epistola ja evankeliumi. Sitten seuraavat ektenia "Lausukaamme kaikki", "Suo, Herra" ja anomusektenia tavanmukaisine loppulauseineen, minkä jälkeen diakoni lausuu: "Se on viisautta" ja kuoro veisaa "Siunaa" ja tavan mukaan loppusiunausta myöten. Loppusiunauksen jälkeen tuodaan kynttilä keskelle kirkkoa ja veisataan juhlan tropari ja kontakki, kuten edellä on selitetty. Kristuksen syntymäpäivän aattopäivän on vielä paastopäivä.

Joulukuun 25. päivänä

Vigilia alkaa aina suurella ehtoonjälkeisellä palveluksella. Tämän palveluksen alussa avataan pyhä ovi ja toimitetaan suuri suitsutus kuten vigilian alussa, minkä jälkeen pyhä ovi suljetaan. ”Meidän kanssamme on Jumala” veisataan Jes. 8: 8 – 9: 5 otettujen jakeiden välillä. Ensimmäisen ”Isä meidän” jälkeen veisataan juhlan tropari ja toisen jälkeen juhlan kontakki, veisujen ajaksi pyhä ovi avataan. Suuren ylistysveisun lukemisen jälkeen toimitetaan litania, mistä palvelus jatkuu kuten vigiliassa. Jos 25/12 on sunnuntaipäivä, niin silti ei palvelukseen liitetä mitään sunnuntain ylösnousemuksen veisuista.

Kuten enkelit ilmestyivät Kristuksen syntymäyönä veisaten Jumalan kunniaa, niin papitkin käyvät juhlan aikana seurakuntalaisten kodeissa ”slaavimassa” eli ylistämässä Jumalan kunniaa. Silloin on tapana kussakin kodissa alkusiunauksen jälkeen veisata tropari, ”Kunnia ... nyt”, kontakki sekä lausua lyhyt hartauden ektenia, jossa mainitaan sen kodin asukkaiden nimet, ja sen jälkeen veisata vielä 1. irmossi ”Kristus syntyy, kiittäkää” sekä lausua tavanmukaisessa järjestyksessä juhlan loppusiunaus.

Tammikuun 5. päivänä

Teofanian aattona toimitetaan kuninkaalliset hetket, ehtoopalvelus ja liturgia samojen sääntöjen ja poikkeuksien mukaan kuin joulukuun 24. päivänä. Jos mainittujen sääntöjen mukaan toimitetaan vain ehtoopalvelus, niin välittömästi anomusektenian jälkeen aloitetaan suuri vedenvihkiminen. Jos taas toimitetaan myös liturgia, niin suuri vedenvihkiminen aloitetaan ambonintakaisen rukouksen jälkeen. Vedenvihkimisen jälkeen tuodaan kynttilä keskelle kirkkoa ja lauletaan teofanian tropari ja kontakki, kuten siitä on sanottu 24/12 päivän yhteydessä.

Suuren vedenvihkimisen (erotukseksi pienestä vedenvihkimisestä) pappi toimittaa aina täysissä jumalanpalveluspuvuissa. Kantaen ristiä ja evankeliumia pappi vie ne kuninkaan oven kautta keskelle kirkkoa asetetulle pöydälle, jossa on myös vesiastia. Laulaen kolmesti troparin pappi pitää ristiä suorana molemmin käsin upottaa sen veteen tehden sillä vedessä ristin. Jos vedenvihkimisastian lisäksi on suurempi vesiastia esim. pöydän vieressä (näin tulisi olla, että vesi riittäisi kaikille), niin pappi upottaa ristin vain yhteen astiaan, mutta kunkin upottamisen jälkeen pitää ristiä suuremman vesiastian yllä, antaen veden valua ristikä ja sen kautta pyhittyä. Siunaamisen tapahduttua pappi ottaen ristin vasempaan käteensä ja vihkimen oikeaan vihmoo vettä käyden ympäri kirkon kuten suuressa suitsutuksessa. Samoin myös hän vihmoo vettä uskovaisten käydessä suutelemassa ristiä palveluksen päätyttyä.

Tammikuun 6. päivänä

Vigilia alkaa aina suurella ehtoonjälkeisellä palveluksella aivan samoin kuin 25/12. Jos teofania sattuu sunnuntaiksi tai maanantaiksi toimitetaan Basileios Suuren liturgia, muina päivinä Johannes Krysostomoksen. Veisataan ”Niin Monta” ja juhlakanonin 9. irmossi.

Tässä kaikessa on teofanian jumalanpalvelus yhtäläinen Kristuksen syntymäpäivän palveluksen kanssa, mutta eroaa siitä sillä, että ambonintakaisen rukouksen jälkeen toimitetaan suuri vedenvihkiminen, samanlainen kuin aattopäivänä, Kristuksen kasteen muistoksi. Juhlapäivän vedenvihkimisen toimittamista varten mennään mikäli mahdollista kirkosta veden ääreen. Ristisaatossa kannetaan ristiä, evankeliumia, horugveja, kynttilöitä. Kirkonkellojen soidessa lähdetään saattoon troparia ”Herran ääni huutaa” laulaen, vedenvihkimisen jälkeen palataan kirkkoon juhlan troparia laulaen.

Helmikuun 2. päivä

Juhla kuuluu 12 suuren juhlan joukossa Jumalansynnyttäjän juhliin. Tästä syystä juhlan sattuessa sunnuntaipäiväksi ei sunnuntaipäivän jumalanpalvelusveisuja jätetä pois, kuten tehdään suurten Herran juhlien sattuessa sunnuntaipäiväksi. Niinpä mainitussa tapauksessa juhlan veisujen edellä lauletaan sunnuntaipäivän vastaavat veisut, ja aamupalveluksessa juhlakanonin 9. veisun liitelauselmien sijaan tavanmukaisesti ”Me ylistämme”.

Herran temppeliin tuomisen juhlalla on toisaalta Herran juhlien ominaisuuksia. Niinpä liturgiassa on erityinen saattolauselma, minkä jälkeen välittömästi veisataan tropari ja kon-takki (erityisiä antifoneja ei ole), sekä erityinen loppusiunaus niin vigilian kuin liturgiinkin jälkeen (juhlan sattuessa sunnuntaiksi lausutaan tavallinen sunnuntaipäivän loppusiunaus). – Jos juhla sattuu suuren paaston maanantaiksi, niin sen viettäminen siirretään laski-aissunnuntaiksi.

Maaliskuun 25. päivä

Juhla lankeaa suuren paaston 3. viikon torstain tai pääsiäisviikon keskiviikon väliin. Ilmestyspäivän jumalanpalveluksilla on yhteisiä piirteitä Kristuksen syntymän ja teofanian juhlan kanssa. Juhlan vigilia alkaa suurella ehtoopalveluksella (jos juhla on suuren paaston maanantaina tai sunnuntaina tai pääsiäisviikolla), suurella ehtoonjälkeisellä palveluksella (jos juhla on suuren paaston tiistai-, keskiviikko-, torstaitai perjantapäivänä tai myös suuren viikon tiistaina, keskiviikkona tai torstaina) sekä aamupalveluksella (jos juhla on suuren perjantaina tai lauantaina).

Ilmestyspäivän aamupalveluksessa aina luetaan juhlan evankeliumi (paitsi palmusunnuntaina, jolloin luetaan palmusunnuntain evankeliumi) ja veisataan juhlan ylistysveisu. 51. psalmin jälkeen veisataan ”Kunnia” ja ”Jumalansynnyttäjän rukouksien tähden” sekä ”Nyt” ja sama veisu (palmusunnuntaina kuitenkin veisataan kuten sille päivälle on osoitettu). ”Me ylistämme” veisataan vain jos juhla on 3., 4. tai 5. paastosunnuntaina, muuten juhlakanonin 9. irstossin liitelauselmat, joihin palmusunnuntaista lähtien lisätään myös päivän kanonin ylistyslauselma. Suuri ylistysveisu juhlan sattuessa suuren paaston lauantaksi tai sunnuntaiksi lauletaan, muina paastopäivinä luetaan (silloin aamupalveluksen lopussa ”Herra, armahda” 40 sijaa on hartauden ektenia ja Efraim Syyrialaisen rukous) sekä pääsiäisviikolla jää kokonaan pois. Suuret kumarrukset (Efraim Syyrialaisen rukous ja 3 kumarrusta) ovat aamupalveluksen lopussa hartauden ektenian jälkeen kaikkina suuren

paaston päivinä paitsi juhlan sattuessa lauantaiksi tai sunnuntaiksi. Hetket luetaan a) tavalliset juhlan ollessa paaston lauantaina tai sunnuntaina tai suuren viikon torstaina tai lauantaina (viimeksi mainittuina päivinä 3., 6. ja 9. hetki luetaan perättäin ja niitä seuraa loppusiunaus). b) paastohetket juhlan ollessa muina viikonpäivinä suuressa paastossa tai piinaviikolla ja niissä maahan kumarrukset vain 1. hetkessä ja hetkipalveluksen lopussa (III, VI ja IX hetkessä ei ole kumarruksia), mutta piinaviikolla – joka hetkessä. (Juhlan sattuessa ristinkumartamisen viikoksi on ristinkumartaminen maanantaina ja keskiviikkona, I hetkessä, ja perjantaina, hetkien loppusiunauksen jälkeen). Piinaviikolla hetkissä luetaan evankeliumi; suurena perjantaina ovat hetket sellaiset kuin sille päivälle kuuluu; pääsiäisenä pääsiäishetket.

Kun ilmestyspäivänä toimitetaan paastohetket, silloin ehtoopalvelus pidetään ennen liturgiaa, samoin piinaviikon torstaina, perjantaina ja lauantaina. Suuren paaston 3., 4., 5. tai 6. viikon lauantai- tai sunnuntapäivänä ja pääsiäisviikolla ehtoopalvelus toimitetaan liturgian jälkeen illalla.

Liturgia toimitetaan aina täydellinen, joko Johannes Krysostomoksen tahi Basileios Suuren, jos viimeksi mainittu on määrätty siksi päiväksi toimitettavaksi. ”Totisesti on kohtuullista” sijaan veisataan ilmestyspäivän irsto lukuun ottamatta palmusunnuntaita, suurta torstaita ja lauantaita, jolloin veisataan sille päivälle kuuluva irsto (temppeleijuhlana silloinkin veisataan ilmestyspäivän irsto), sekä pääsiäispäivää, jolloin veisataan pääsiäisirsto.

Ilmestyspäivän iltana toimitetaan ehtoopalvelus (ja vähäinen ehtoonjälkeinen palvelus), jos ehtoopalvelusta ei toimitettu liturgian edellä, tai vähäinen ehtoonjälkeinen palvelus, jos ehtoopalvelus jo toimitettiin liturgian edellä. Jos 26/3 ovat maahan kumarrukset, niin ne kuuluvat myös mainittuihin ehtoopalvelukseen ja ehtoonjälkeiseen palvelukseen.

Tarkemmin eri tapauksista:

1. Ilmestyspäivän sattuessa paaston tiistaiksi, keskiviikoksi, torstaiksi tai perjantiksi tai piinaviikon tiistaiksi, keskiviikoksi tai torstaiksi:

Aattopäivänä ehtoopalvelus seuraa välittömästi hetkiä (III, VI ja IX) ja hetkipalvelusta. Siinä paastostikiiroihin liitetään myös juhlan stikiirat, toimitetaan saatto ja luetaan paasto- ja juhlapäivän parimiat. Keskiviikkona ja perjantaina parimioiden jälkeen seuraa ”Nouskoon minun rukoukseni” ja 3 kumarrusta ynnä muu ennenpyhitettyjen lahjain liturgian mukaan. Muina päivinä parimioiden jälkeen seuraa ”Suo, Herra”, virrelmästikiirat (paastostikiirat. ”Kunnia, nyt” ja juhlan stikiirat), ”Herra, nyt Sinä annat” ja juhlan tropari sekä edelleen hartauden ektenia ja Efraim Syyrialaisen 3 rukousta, ”Se on viisautta”, ”Siunaa” jne. **Vigilia** alkaa suurella ehtoonjälkeisellä palveluksella, johon liittyy aamupalvelus, kuten siitä on sanottu 25/12 yhteydessä. Aamupalveluksen lopussa juhlapalvelus muuttuu arkipäivän palveluksen luonteiseksi. ”Kaikki, joissa henki on” kiitosstikiroiden edellä luetaan, samoin suuri ylistysveisu, jota seuraa anomusektenia ja virrelmästikiirat. Sitten seuraa ”Hyvä on Herraa kiittää”, ”Pyhä Jumala”, ”Isä meidän”, hartauden ektenia ja Efraim Syyrialaisen ru-

kous kumarruksineen. I hetkessä juhlan tropari ja kontakki, mutta lopussa paastorukous ja 3 kumarrusta. Aamulla aloitetaan jumalanpalvelus III hetkestä ja siinä kuten sitä seuraa VI ja IX hetkessä luetaan juhlan tropari ja kontakki, mutta lopussa ei ole paastorukousta kumarruksineen. VI hetkessä on paastoparimia. IX hetkeä seuraa hetkipalvelus. Siinä autuuden lauseet luetaan, kontakkina luetaan juhlan kontakki ja lopussa on Efraim Syyrialaisen paastorukous ja 3 kumarrusta, sitten "Kaikkein pyhin Kolminaisuus", "Se on viisautta", "Totisesti on kohtuullista" jne. loppusiunausta myöten. Johannes Krysostomoksen liturgia alkaa ehtoopalveluksella. Siinä paastostikiiroihin lisätään juhlan stikiiroja, toimitetaan saatto evankeliumikirjan kanssa, luetaan 2 paastoja 2 juhlaparimiasa ja sitten pieni ektenia, jonka loppulause on sama kuin "Pyhä Jumala" veisun edellä, ja niin jatketaan liturgian loppuun.

2. Ilmestyspäivän sattuessa 3. tai 4. viikon lauantaksi:

Vigilia alkaa niin ikään suurella ehtoonjälkeisellä palveluksella, joka toimitetaan kuten edellä on sanottu. Sen sijaan siihen liittyvän aamupalveluksen loppu on kuten juhlapäivinä: suuri ylistysveisu lauletaan jne. Kaikki hetket luetaan tavalliset. Johannes Krysostomoksen liturgian edellä luetaan tavanmukaisesti III ja VI hetki.

3. Ilmestyspäivän sattuessa suuren paaston joksikin maanantaiksi, piinaviikon maanantai mukaan luettuna:

Vigiliapalveluksen ehtoopalvelus on samanlainen kuin suurina juhlina (myös "Autuas on se" lauletaan), mutta aamupalveluksen loppu on sellainen kuin kohdassa 1) on selostettu, samoin hetket ja liturgia. Jos juhla on piinaviikon maanantaina, tiistaina tai keskiviikkona, niin liturgiassa luetaan yksi, nim. juhlapäivän epistola, mutta kaksi evankeliumia, päivän ja juhlan.

4. Ilmestyspäivän sattuessa joksikin suuren paaston sunnuntaiksi:

Jumalanpalvelukset yhdistetään tällöin kuten yleensä sunnuntaipäivän ja Jumalansynnyttäjän juhlapäivän yhteen sattuessa. (Katso syyskuun 8. päivän selityksiä). Juhlan sattuessa ristinkumartamisen sunnuntaiksi stikiiroihin lisätään myös ristinstikiirat, ehtoopalveluksen lopussa juhlan tropari lauletaan kahdesti ja ristin tropari kolmantena; aamupalveluksessa sunnuntaitropari, "Kunnia" ja ristin tropari sekä "Nyt" ja juhlan tropari; juhlan prokimeni, juhlan evankeliumi. Kanonin tropari luetaan kolmesta kanonista, 3. veisun jälkeen ristin kontakki ja iikossi, 6. veisun jälkeen juhlan kontakki ja iikossa. "Me ylistämme" lauletaan. Suuren ylistysveisun jälkeen ristin esiin kanto ja kumartaminen tavan mukaan. I hetkessä sunnuntain tropari, "Kunnia" ristin ja "Nyt", "Miksi nimittäisimme", "Isä meidän" jälkeen ristin kontakki; muissa hetkissä kontaktit vaihdellen.

5. Ilmestyspäivän sattuessa **palmusunnuntaiksi**:

Vigilia: "Autuas on se" lauletaan. Avuksihuutostikiirat: - ilmestyspäivän, - palmusunnuntain, - "Kunnia ... nyt" ja ilmestyspäivän. Lauantai-illan suuri prokimeni. Parimiat: - ilmestyspäivän, - palmusunnuntain. Virrelmästikiirat: - palmusunnuntain, - "Kunnia ... nyt" ja ilmestyspäivän. Leipien siunaamisen edellä: - ilmestyspäivän tropari kahdesti, - palmusunnuntain tropari kolmanneksi. "Jumala on Herra" jälkeen: - ilmestyspäivän tropari, - "Kunnia ... nyt" ja palmusunnuntain tropari. Polyeleossa: - ilmestyspäivän ylistysveisu, - palmusunnuntain prokimeni, - palmusunnuntain evankeliumi. "Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen" ei veisata. 51. psalmin aikana virpovitsojen suitsutus. "Rukoilkaamme Herraa." – "Herra, armahda" (3). Rukous ja virpovitsojen siunaaminen vihityllä vedellä. "Kunnia ... Kristus tulee nyt pyhään kaupunkiin ..." ja muut palmusunnuntain stikiirat. Kumpikin kanoni kuuluu laulettavaksi. Sopiva lyhennys olisi laulaa irmosseina ilmestyspäivän veisut ja katabaseina palmusunnuntain tai 1., 3., 5., 7. ja 9. irmossi ilmestyspäivän kanonista ja 4., 6. ja 8. irmossi palmusunnuntain kanonista. Tropareita lauletaan kummastakin kanonista. 3. veisun jälkeen veisataan tai luetaan palmusunnuntain kontakki ja 6. veisun jälkeen ilmestyspäivän. "Sieluni suuresti ylistää" ei veisata. Sen sijaan pappi (diakoni) veisaa "Jumalansynnyttäjää, Valkeuden Äitiä" sanojen sijaan ilmestyspäivän kanonin liitelauseلمان "Maa, julista suurta iloa, taivaat, ylistäkää Jumalan kunniaa" (sävel nuottiliitteissä). Sitten veisataan ilmestyspäivän 9. irmossi ja luetaan troparit sekä kanonin päätteeksi katabasina veisataan palmusunnuntain kanonin 9. irmossi. "Pyhä on Herra." "Kaikki, joissa henki on" – ilmestyspäivän kiitosstikiira, - "Kunnia ... nyt" palmusunnuntain stikiira "Kuusi päivää ..." Suuren ylistysveisun jälkeen: - palmusunnuntain tropari, - "Kunnia ... nyt" ja ilmestyspäivän tropari. **Hetkissä** ilmestyspäivän tropari, "Kunnia" ja palmusunnuntain tropari sekä "Nyt" ja hetken oma tropari Jumalansynnyttäjälle. "Isä meidän" jälkeen kontakit vaihdellen (kussakin hetkessä luetaan aina vain yksi kontakki).

Liturgia. Palmusunnuntain antifoneja ei lauleta, vaan tavalliset sunnuntain antifonit. Näin siksi, että autuuden lauseiden välissä troparit tuovat esiin kummankin juhlaaiheen. Troparit otetaan: 4 troparia ilmestysjuhlan 3. veisusta ja 4 troparia palmusunnuntain 6. veisusta.

Pienen saaton jälkeen (diakoni) pappi lausuu saattolauseلمان: "Julistakaa päivästä päivään Herran pelastustekoja." Ja välittömästi veisataan: - ilmestyspäivän tropari, - palmusunnuntain tropari, - "Kunnia" ja palmusunnuntain kontakki sekä – "Nyt" ja ilmestyspäivän kontakki. Prokimeni: - palmusunnuntain (kahdesti), - ilmestyspäivän (kerran). Epistola, hallelujalauseلمان, evankeliumi ja ehtoollislauseلمان: - ensin ilmestyspäivän ja sitten palmusunnuntain. "Herra on Jumala" veisataan "Totisesti on kohtuullista" sijaan (jos temppele on omistettu ilmestysjuhalle, niin veisataan ilmestyspäivän kanonin 9. irmossi liitelauseلمineen).

6. Ilmestyspäivän sattuessa piinaviikon loppupäiviksi juhlan jumalanpalvelus mukautuu ko. päivän palveluksiin:

Juhlan sattuessa **suureksi perjantaksi** ehtoopalvelus toimitetaan torstaiamuna Basileios Suuren liturgian edellä. Siinä päivän stikiirojen lisäksi lauletaan juhlan stikiiroja, "Kun-

nia” päivän stikiira ja ”Nyt” juhlan stikiira, päivän prokimeni sekä päivän ja juhlan parimiat, pieni ektenia ja liturgia kuten suurena torstaina ilman poikkeuksia. Juhlan vigiliaana on yksin torstai-iltana suoritettava aamupalvelus, jossa luetaan 12 evankeliumijakso. Tässä palveluksessa ”Jumala on Herra” (ei Halleluja) jälkeen juhlan tropari kahdesti, ”Kunnia nyt” ja päivän tropari ”Silloin kun kunnialliset opetuslapset”. 7. evankeliumijakson jälkeen veisataan antifoni ”Monet himot”, juhlan prokimeni, ”Kaikki, joissa henki on” jne. ja luetaan juhlan evankeliumi, johon yhdistetään 8. evankeliumijakso; 51 psalmi, juhlan stikiira, ”Pelasta Herra, Sinun kansasi”, ”Herra, armahda” (12), juhlan kanoni, johon yhdistetään päivän kolmiveisuinen kanoni. Kanonissa 3. veisun jälkeen päivän kontakki ja iikossi, 6. veisun jälkeen juhlan kontakki ja iikossi, 9. veisun edellä juhlananonin liitelauselmat (”Me ylitämme” sijaan), eksapostilario, 9. evankeliumi, kiitosstikiiroissa ”Nyt” ja juhlan stikiira, 10. evankeliumi, suuri ylistysveisu luetaan, anomusektenia, 11. evankeliumi, juhlan virreilmästikiirat, ”Kunnia”, päivän stikiirat sekä ”Nyt” ja juhlan stikiirat, 12. evankeliumi, ”Hyvä on Herraa kiittää”, Pyhä Jumala, Isä meidän, tropari (4. säv.) ”Sinä lunastit meidät”, ”Kunnia nyt” ja juhlan tropari, hartauden ektenia, ”Se on viisautta” jne. Suuren perjantain kunnialliset hetket toimitetaan tavallaan mukaisesti vain sillä lisäyksellä, että hetkissä merkityn troparin jälkeen luetaan juhlan tropari ja samoin päivän kontakkin jälkeen juhlan kontakki; psalmi 34 jätetään lukematta (siirtyy liturgiaan). Johannes Krysostomoksen liturgia alkaa ehtoopalveluksella. Siinä päivän stikiiroihin lisätään juhlan stikiiroja, ”Kunnia” päivän ja ”Nyt” juhlan stikiirat, saatto evankeliumikirjan kanssa, ”Oi Jeesus Kristus”, päivän prokimeni ja parimiat sekä juhlan parimiat, pieni ektenia, ”Pyhä Jumala”, prokimeni, epistola, halleluja, evankeliumi ensin juhlan, sitten päivän, juhlan ehtoollislauselma, juhlan 9. irtomossi. Hautauskuvan esiin kanto tapahtuu seuraavasti: ambonintakaisen rukouksen jälkeen aletaan laulaa ehtoopalveluksen virreilmästikiiroja, kynttilät sytytetään ja pappi kolmesti suitsuttaa pyhän pöydän ympäri, jolla on hautauskuva, sitten ”Kunniallinen Joosef” troparia veisattaessa kannetaan hautauskuva keskelle kirkkoa, troparin toista osaa lauletaessa jälleen suitsutetaan kolmesti hautauskuvan ympäri, suudellaan pyhää kuvaa ja sitten liturgia lopetetaan tavalliseen tapaan. Toisen käytännön mukaan hautauskuvan esiin kanto suoritetaan klo 17 alkavan vähäisen ehtoonjälkeisen palveluksen lopussa uskontunnustuksen lukemisen jälkeen.

Ilmestyspäivän sattuessa **suureksi lauantaksi** suuri ehtoopalvelus toimitetaan perjantaina tavalliseen tapaan. Siinä päivän stikiiroihin lisätään juhlan stikiiroja, samoin parimioihin juhlan parimiat, ”Isä meidän” jälkeen juhlan tropari, ”Kunnia nyt” ja ”Kunniallinen Joosef”. Vigilia alkaa suuren lauantain aamupalveluksella. Siinä ”Jumala on Herra” jälkeen tropari: ”Kunniallinen Joosef”, ”Tultuasi alas kuolemaan”, ”Kunnia” ja ”Mirhaatuoville” sekä ”Nyt” ja juhlan tropari. Edelleen kuten suurena lauantaina, mutta ylösnousemustropareiden jälkeen polyeleo: ”Kiittäkää Herran nimeä”, pieni ylistysveisu, ”Monet himot”, juhlan prokimeni ja evankeliumi tavallaan mukaan, juhlan kanoniin liitetään päivän kanoni, ”Pyhä on Herra”, päivän ja juhlan kiitosstikiiroja, suuri ylistysveisu, jonka lopussa tavallaan mukainen saatto kirkon ympäri hautauskuvan kanssa ja niin edelleen kuten suurena lauantaina. Liturgian edelle luetaan hetket ja toimitetaan ehtoopalvelus tavalliseen tapaan. Hetkissä luetaan juhlan tropari ja päivän tropari, kontaktit vaihdellen eri hetkissä, hetkipalveluksessa ensin päivän sitten juhlan kontakki. Ehtoopalveluksessa päivän stikiirojen lisäksi myös juhlan

prokimeni, samoin epistolat ja evankeliumit. 9. irmossi "Älä itke minua Äitini" (temppeelijuhlana juhlan irmossi) ehtoollislauselma päivän ja juhlan.

7. Ilmestyspäivän sattuessa **pääsiäispäiväksi**:

a) Ilmestyspäivän sattuessa I pääsiäispäiväksi suuren lauantain ehtoopalveluksessa (ennen liturgiaa) stikiiroihin lisätään juhlan stikiiroja, I parimian jälkeen luetaan juhlan parimiat ja sitten jatketaan suuren lauantain parimioiden lukua. Pääsiäispalveluksessa alkusiunauksen jälkeen veisattaessa lauselmia "Nouskoon Jumala" pappi veisaa lopuksi "Tämä on se päivä" (kuoro sen jälkeen tavanmukaisesti laulaa troparin) ja sitten puolet troparista kuoron jatkaessa. Kun tullaan saaton jälkeen kirkkoon, niin kuoro veisaa "Kunnia nyt" ja juhlan troparin "Tämä päivä on pelastuksemme alku", sitten tavanmukaisesti suuri ektenia ja kanoni, johon liitetään myös ilmestyspäivän kanoni. 6. veisun jälkeen ilmestyspäivän kontakki ja iikossi, ilmestyspäivän prokimeni, "Kaikki, joissa henki on" jne. kuten ennen evankeliumia, ilmestyspäivän evankeliumi, sitten "Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen", 7. veisu jne. 9. veisun edellä pääsiäisen ja juhlan liitelauseimat. Kiitosstikiiroissa ylösnousemuksen ja juhlan stikiirat, sitten pääsiäisstikiirat, "Kunnia" ja ilmestyspäivän stikiira sekä "Nyt" ja "Ylösnousemin päivä". Pääsiäishetket lauletaan tavallisesti. Liturgiassa pääsiäisantifonit, saattolauseiman jälkeen pääsiäistropari kolmesti; "Kunnia", ilmestyspäivän tropari ja "Nyt" ja pääsiäiskontakki. Prokimeni, epistola, halleluja, evankeliumi ensin pääsiäisen sitten juhlan. "Enkeli huusi" veisataan ja ehtoollislauselma pääsiäisen ja juhlan.

b) Ilmestyspäivän sattuessa **pääsiäisviikon maanantaiksi, tiistaiaksi tai keskiviikoksi** aattopäivänä toimitetaan vigilia pääsiäisehtoopalvelukselle ja – aamupalvelukselle kuuluvine erikoisuuksineen. Alkusiunauksen jälkeen "Nouskoon Jumala" ym. lauseimat tavan mukaan, sitten suuri ektenia, sunnuntaistikiirat (sunnuntai-iltana 2. säv., maanantai-iltana 3. säv., ja tiistai-iltana 4. sävelmän mukaan), sitten juhlan stikiirat, "Kunnia nyt" juhlan stikiira, saatto (pääsiäispäivän iltana evankeliumikirjan kanssa), "Oi Jeesus Jristus", suuri prokimeni (pääsiäisiltana tämän jälkeen: "Rukoilkaamme Herraa Jumalaa ..." ja evankeliumin luku), hartauden ektenia "Lausukaamme kaikki", "Suo, Herra", anomusektenia, ilmestyspäivän litaniastikiirat, litania, virrelmästikiiroissa 1 sunnuntaistikiira, pääsiäisstikiirat, "Kunnia" juhlastikiira "Nyt" ja "Ylösnousemisen päivä", "Kristus nousi kuolleista" (3), ilmestyspäivän tropari (3) ja leipien siunaus tavan mukaan. Edelleen "Se on viisautta", "Siunaa" jne. ehtoopalveluksen loppu kuten pääsiäisen aamupalveluksenkin. Aamupalveluksessa alkusiunaus "Kunnia olkoon pyhälle ..." sitten "Nouskoon Jumala" jne., ja sen jälkeen veisataan ilmestyspäivän tropari, kuten pääsiäisyöpalveluksen kohdalla on sanottu. Sitten aamupalveluksen suuri ektenia ja polyeleo kuten juhlapäivinä "Kiittäkää Herran nimeä", "Monet himot" prokimeni, evankeliumi ylistysveisu, sitten "Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen (3), "Kunnia" ja "Jumalansynnyttäjän rukouksien tähden" ja "Nyt" ja sama rukous ja ilmestyspäivän vastaava stikiira, rukous "Pelasta, Herra, Sinun kansasi" ja molemmat kanonit. 3. veisun jälkeen pääsiäisen kontakki ja iikossi sekä 6. veisun jälkeen juhlan kontakki ja iikossi. 9. veisun edellä pääsiäisen ja juhlan lauseimat; pääsiäisen ja juhlan eksapostilarit. Kiitosstikiirat ensin sunnuntaipäivän, sitten juhlan, "Kunnia" juhlan ja "Nyt" ja "Ylösnousemisen päivä", sekä "Kristus nousi kuolleista" (3). "Kunnia nyt" ja juh-

lan tropari; edelleen ekteniat ja loppu kuten pääsiäisenä. Hetket veisataan kuten pääsiäisenä, liturgiassa pääsiäisantifonit. Saattolauseelman jälkeen pääsiäistropari (3), juhlan tropari, "Kunnia" ja pääsiäisen kontakki sekä "Nyt" ja juhlan kontakki; tavan mukaan "Niin monta". Prokimeni, epistola, halleluja, evankeliumi ensin ilmestyspäivän, sitten päivän; ehtoollislauselema ensin päivän ja sitten ilmestysjuhlan, muuten liturgia kuten pääsiäisviikolla.

Kesäkuun 29. päivä

Juhlan sattuessa sunnuntaiksi veisataan ensin sunnuntain ja sitten juhlan veisut. Apostolien paasto päättyy; 29/6 on kuitenkin paastopäivä, jos se on keskiviikko tai perjantai.

Elokuun 1. päivä

Juhla on pieniin juhliin kuuluva (arkipäivän kaava B), mutta sen aamupalveluksessa on ristini esiin kanto kuten 14/9. Tänä päivänä toimitetaan myös pieni vedenvihkiminen. Se toimitetaan joko aamupalveluksen lopussa tai I hetken tai liturgian jälkeen. Aamupalveluksessa se aloitetaan heti ristini esiin kantamisen jälkeen, kun on veisattu kolmesti tropari "Pelasta, Herra", mutta ennen veisua "Sinun ristillesi". Se alkaa suoraan troparin "Oi Neitsyt" veisaamisella. Kun sitten vedenvihkiminen (tässä tapauksessa pienenkin vedenvihkimisen pappi suorittaa täysissä puvuissa; pukeutuu kanonin aikana, kuten aina ristini kantamiseen) on päättynyt ja alkaa ristini kumartaminen, niin ristiä suutelevia uskovaisia pappi vihmoo pyhitetyllä vedellä. Jos vedenvihkiminen suoritetaan I hetken tai liturgian jälkeen, se alkaa kuten kaavassa sanotaan: alkusiunauksen jälkeen luetaan "Pyhä Jumala" jne. ja psalmi. Mikäli mahdollista vedenvihkiminen toimitetaan veden äärellä, jonne siirrytään kirkostaliturgian jälkeen.

Elokuun 6. päivä

Toimitetaan täydellinen juhlapalvelus, ja jos silloin on sunnuntai, niin mitään sunnuntain veisuista ei veisata. Tälle juhalle on ominainen maan hedelmien siunausmeno, mikä tapahtuu ambonintakaisen rukouksen jälkeen. Silloin tuodaan siunattaviksi maan hedelmänä omenia ja muita uudishedelmiä, etelässä viinirypäleitä, ja papin suitsuttaessa kolmesti pöydän ympäri veisataan juhlan tropari, "Kunnia, nyt" ja kontakki, minkä jälkeen pappi sanoo "Rukoilkaamme Herraa" veisaajat veisaavat "Herra, armahda" ja pappi lukee seuraavan rukouksen vihmoen sen luettuaan hedelmät siunatulla vedellä:

Rukous: Valtias Herra, meidän Jumalamme, joka Sinun omaasi Sinun omistasi käskit Sinulle kunkin lahjana edes kantaa antaen vastalahjaksi ikuisia lahjojasi ja joka otit armollisesti vastaan lesken Sinulle köyhyydessään kantaman lahjan, ota tälläkin hetkellä Sinun palvelijaisi edes kantama lahja suoden sen säilyä ikuisissa aarrekammioissasi; anna meille myös maallisten hyvyksien runsautta, kaikkea sitä, mikä on meille hyväksi. Sillä siunattu on nimesi ja ylistetty on valtakuntasi, Isä, Poika ja Pyhä Henki, nyt ja aina ja iankaikkisesta iankaikkiseen.

Liturgian päätyttyä hedelmät jaetaan uskovaisille. Juhlapäivän iltana toimitetaan suuri ehtoopalvelus.

Elokuun 15. päivä

Juhla on 12 suureen juhlaan kuuluva. Jos se sattuu sunnuntaiksi, niin palvelukset yhdistetään samaan tapaan kuin on osoitettu syyskuun 8.m päivän kohdalla. Ohjeet suuren paaston ja piinaviikon jumalanpalveluksien poikkeuksista julkaistaan suuren paaston jumalanpalveluskirjassa.

www.ortodoksi.net